

↑ Järeää kuivaa kuusta odottamassa haketusta ja valmista haketta satamaterminaalissa.

Tuontipuu turpeen korvaajana

Loppuvuonna huomiota herätti turpeen tuotannon alasajo ja polttohakkeen tuonti. Nämä kytkeytyvät toisiinsa, mutta eivät niin suoraan kuin herkästi tulkitaan.

■ Tage Fredriksson

Turpeen riittävyys kuluvana talvena on taattu. Turpeen kysyntä ensi lämmityskaudella on kuitenkin toinen kysymys - ja sen seurauksena turvetuottajien asema.

Veron korotus oli kohtalokas
Turveyritysten hätä on suuri. Sen on aiheuttanut energiaturpeen

käyttäjähintojen kohoaminen, ennen kaikkea CO₂-hinnan kohoaminen ja niittinä veronkorotus vuoden 2021 alusta, joiden seurauksena energiaturpeen alasajo tapahtuu ennätyksellisen nopeasti. Hätä on suuri, taloudelliset tappiot uhkaavat.

Tuonti on kasvanut jo pari vuotta
Puun tuonti läheltä ja ehkä vähän kauempaakin ei ole uusi ilmiö. Vuonna 2019 tuotiin jo 1,6 miljoonaa kuutiometriä puuta poltettavaksi Suomen kattiloissa ja määrä on kolmikertaistunut parissa vuodessa. Tuontihake ei ole hakkuutähdettä tai kantopuuta, vaan runkopuusta valmistettua haketta, tai jopa pyöreänä tuotua puuta, jota haketetaan satamaterminaalissa tai toisessa terminaalissa. Tuontihakkeen osuus käytetystä runkopuumäärästä (pienpuu ja järeä puu) oli viime vuonna jo 37

prosenttia ja koko energiahakkeen käyttömäärästä 20 prosenttia.

Haketta etelärannikolle

Maantieteellisesti eniten metsähaketta käytetään Varsinais-Suomessa ja Uudellamaalla, missä sivutuotteita on tarjolla vähän. Kiinteitä puupolttoaineita käytetään eniten Etelä-Karjalassa ja Keski-Suomessa.

Kahden hakelajin keskihinta

Energiahakkeen määrästä ei ole saatavana kuukausikohtaisia tietoja, koska hakkeen nimikkeen alle kuuluu myös teollisuushake. Polttohakkeen määrää Luke (Luonnonvarakeskus) arvioi vuositasolla kerättyään teollisuushakkeen käyttäjiltä tuontitietoja. Vuonna 2019 tuotiin tammikuun ja syyskuun välisenä aikana 2,7 milj. m³. Hakkeen tuonti 2020 tammikuusta syyskuuhun oli jo

3,3 miljoonaa m³ ja arvo 136 miljoonaa, joka tekee keskiarvoksi 41 euroa/m³ satamassa.

Suurin osa tuontihakkeesta sahateollisuudesta

Viime vuonna selluteollisuus käytti 2,45 miljoonaa kuutiometriä teollisuushaketta, kun polttohaketta käytettiin 1,6 miljoonaa kuutiometriä. Tuodusta hakkeesta yli puolet oli siis teollisuushaketta. Tuontihakkeen kokonaismäärä tulee näillä näkymin olemaan suurempi kuin 2019 ja kasvu on oletettavasti ennen kaikkea polttohaketta. Tämän lisäksi kannattaa seurata poltettavaksi tuodun pyöreän puun tuonnin määrän kehitystä.

Tuonti on osa tarjontaa

Polttoliikkeen ostajan kannalta turpeen hinta nousee päästökaupan ja korotetun veron takia. Sa-

malla voidaan lukea tilastoista, että energiapuun hinta on nousut selvästi parissa vuodessa. Kotimaisen puun hinnan nousun jarruttamiseksi ostajan pitää hakea uusia lähteitä, ja niitä löytyy vain ulkomailta, koska junakuljetukset eivät ole Suomessa kehittyneet eikä kauempaa kannata tuoda kumipyörillä puuta. Luonnon tuhopuun vaikutus markkinoihin tuskin loppuu ihan heti eikä venäläisen energiapuun tuonti näytä laantumisen merkkejä. Pahinta mitä ostajan kannalta voi tapahtua olisi kaupallisen yhteistyön huononeminen idän suunnassa esimerkiksi tullien tai rajavaikeuksien takia.

Kotimaisen puun toimittaja puristuksessa

Tuontipuun tietysti hiertää kotimaisia energiapuun myyjiä ja hakkeen tuottajia, varsinkin kun tuonti tapahtuu syksyllä. Silloin polttoaineen tuottajat ovat kesän loputtua lähtökuopissa valmistautumassa uuteen lämmityskauteen. Koneet seisovat ja työmies-ten palkat juoksevat samalla kun halutaan saada puuhun sidottua pääomaa liikkumaan. Polttoaineen toimittajan vuotuinen työaika on kutistunut sekä syksyllä että keväällä, minkä takia asiakkaan tuontipuun käyttö etenkin syksyllä kirvelee.

Sivutuotteiden määrä makki- noilla kutistunut

Oman osuutensa markkinoilla muodostaa teollisuuden myymä puru ja kuori, joiden määrät ovat melko suorassa suhteessa teollisuuden tuotantoon. Kuluneena vuonna tuotanto aleni varsinkin alkuvuonna johtuen työtaisteluis- ta ja koronan aiheuttamasta epävarmuudesta. Loppuvuonna on palattu normaalimpaan tahtiin.

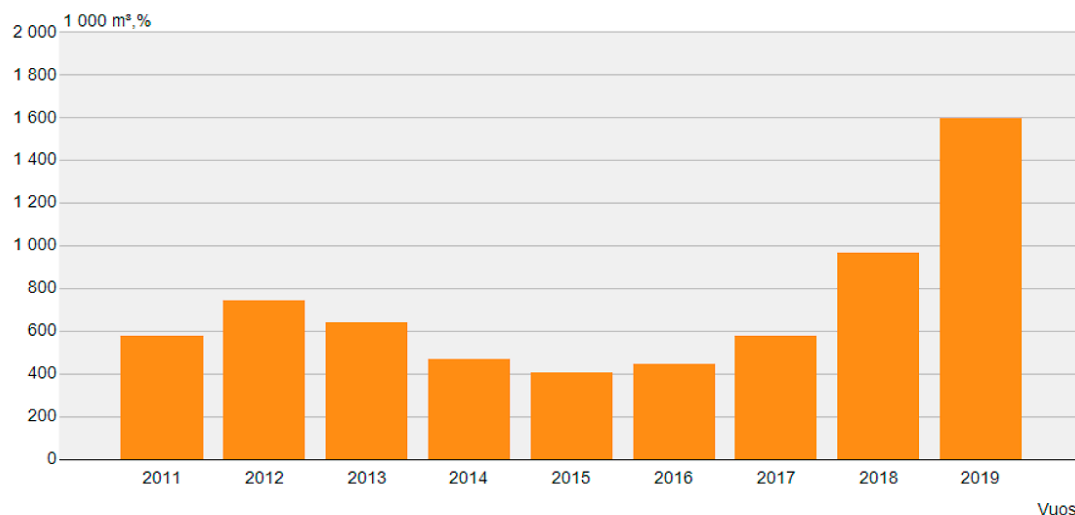
Järeää kuollutta puuta tarjolla

Ruotsissa ja etelämpänä Euroopassa metsiä on vaivannut jo vähintään kolmena vuonna kuusen kaarnakuoriaistuhot. Ruotsin suurimmat tuhot ovat osuneet Keski- ja Etelä-Ruotsiin. Syynä ovat kesän kuivat kaudet ja niistä seurannut kuusen huonompi terveydentila yhdistettynä lämpimästä säästä johtuvaan kaarna-kuoriaiskantojen vahvistumiseen. Tuhot ovat olleet varsin suuria. Ruotsissa on jo kolmena vuonna peräkkäin kuivunut 7–8 miljoonaa kuutiometriä järeää puuta pystyyn. Tämä on johtanut metsänomistajien suuriin tappioihin ja energiapuun ylitarjontaan. Kaikkea kuivunutta puuta ei ole järkeä kaataa heti, kun puu säilyy kuivana hyvin pystyssä eikä sido

↑ Kuoren irrottua puun pinta vaalenee.

Arvio tuontihakkeen käytöstä lämpö- ja voimalaitoksissa.

Lähde: SVT: Luonnonvarakeskus, Puun energiäkäyttö

↑ Tuontipuun osuus runkopuumäärästä on kasvanut.

pääomaa pitkäksi ajaksi. Etelämpänä Euroopassa tuhot ovat olleet vielä suurempia. Saksassa, Itävallassa ja Sloveniassa tuhot ovat vastanneet näiden maiden vuotuista hakkuumäärää normaalivuotena. On sanomattakin selvää, että puuta on hyvin tarjolla haluaville. Olemme kuitenkin kaukana näistä puuvirroista, mutta vaikutukset ovat epäsuoria.

Oma vai ulkoistettu puunhankinta

Metsäteollisuus omalta osaltaan haluaa tietenkin varjella omaa raaka-ainehankintaansa. Kotimaisen pyöreän kuitupuun käyt-

tö oli 35,6 miljoonaa kuutiometriä vuonna 2019 ja tuonti 6,8 milj. m³. Ennätysvuonna 2018 vastaavat luvut olivat 37,5 ja 6,3. Kotimaassa on energiateollisuudelle käytännössä tarjolla harvennuspuuleimikoita. Markkinahintaa korkeampaa hintaa ei ole tietenkään kovin tyypillistä tarjota. Hintahäiriöitä voi esiintyä, mutta kaikkien ostajien intressissä on kuitenkin pitää hinta kurissa.

Ensiharvennusrästöt ilman ottajaa

Metsänomistajien intressissä on toisaalta pitää hinta mahdollisimman korkealla. Kotimaisen kui-

tupuun hinta on kehittynyt mallillisesti samalla, kun kysyntä ja käyttö ovat nousseet viime vuosina. Lisää kuitupuuta saadaan säättämällä katkontaohjeita ja lisäämällä tuontia. Havupuun tuontia vaivaavat kuitenkin Venäjän reilut kymmenen vuotta sitten asettamat tullit, jolloin liian suuri riippuvuus tuontipuusta tuli ilmeiseksi. Puun tuonti oli yli 20 miljoonaa kuutiometriä ja laski reilusti alle 10 miljoonaan. Tänä päivänä se on edelleen 10 miljoonan kokoluokkaa teollisuushake mukaan luettuna. Tärkein puutavaralaji on koivukuitupuuta. ■